

³ In vestrâ enim situm manu, qualem vobis fortunam formare malitis.
Omnis enim, quæ videtur aspera, nisi aut exerceat, aut corrigit, punit.

N O T A E.

justum est vitiorum supplicium præc.
titorum, & futurorum frānum, 4. Si
fortuna prospera fuerit ipsorum impro-
borum, hæc non nisi illorum vitio
mala est: nam

^{3.} In vestra situm manu, &c.]
11. Philosophia ostendit, fortunam
nullam esse malam nisi abutentium vi-
tio: quia quæ bona, sunt extra homi-
nis voluntatem, hæc pro bonâ aut ma-
lā ejusdem hominis voluntate, bona
cenſeri possunt aut mala. Voluntas
quippe in moribus præcipue spectatur.
Atqui fortuna sive prospera sive adver-
sa, ut patet ex dictis, bonum est extra

hominis voluntatem existens. Hæc cigit
tur fortuna ita bona, ut nisi abutentium
malâ voluntate, aut vitio numquam sit
mala: quare cùm improbi, quatenus
in suâ improbitate perseverant, suâ sem-
per abutantur prosperâ fortunâ, idcirco
Philosophia concludit omnem improbo-
rum fortunam esse pessimam: proborum
verò semper bonam: quia omnis fortuna,
qua probis videtur aspera, hos, nisi exer-
cit, aut corrigit, punit: neque hi etiam
probi, ad æternam felicitatem nisi for-
tunâ, qua iisdem videtur aspera, pet-
veniunt: siquidem

M E T R U M V I I.

QUOD dicitur Sapphicum. Carmen constans ex uno genere versuum,
quorum quilibet coreum, spondeum, dactylum, & duos coreos habet.
Cluditur tamen hoc carmen versu Adonio, qui Dactylo & spondeo con-
stat, iisque post tertium quemque versum Sapphicum, ponit solet.

A R G U M E N T U M.

PHILOSOPHIA probat exemplis Agamemnonis, Ulys-
sis, & Herculis, homines optatis non frui, nisi post exant
latos multos labores.

BELLA bis quinis operatus annis
Ultor Atreides, Phrygiæ ruinis
Fratri amissos thalamos piavit.
Ille dum Graiæ dare vela classi
5. Optat, & ventos redimit cruore,
Exuit patrem, miserumque tristis
Fœderat gnatae jugulum sacerdos.

I N T E R P R E T A T I O.

*Agamemnon Atrei filius, postquam mi-
litavit in Trojanos decem annis, vastatâ
Trojâ ulciscendo piavit uxorem sui fratri
Menelai raptam à Paride: sed antea idem
Agamemnon volens dare vela navibus
Gracis redimensque ventos (qui ipsi nega-*

bantur propter cervum Diana ab ipso
occisum) sanguine effuso, depositi pie-
tatem paternam, & ipse sacerdotis officio
functus, jugulavit mæstus Iphigeniam
suam miseram filiam.

N O T A E.

^{1.} *Bella bis quinis, &c.]* I. Philo-
sophia probat exemplo Agamemnonis,
hominem non frui optatis, nisi post
suscepitos toleratosque multos labores.
Nimurum Paris, Priami regis Trojanor-
um filius, instructâ classe in Græciā
profectus ad Menelaum Spartæ regem
peruenit, Helenamque ejus uxorem ra-
puit: quod iniquè ferens Agamemnon
Atrei filius & prædicti Menelai frater,
convocatis Græciæ principibus transfre-

tavit in Phrygiam, Trojam obsedit,
camque post decennale bellum dolo cap-
tam, ferro & igne populatus est. Sed
idem Agamemnon Trojam obsecratus,
cùm ad Aulidem Boeotia portum ve-
nisset, ibique suum exercitum recense-
ret, Diana cervum ignarus occidit:
quamobrem Diana irata, immissa pe-
stilentia, ventos suppressit. Consulue-
runt oraculum, à quo responsum est,
non ante pacificatos fore deos, quam

Qq ij

Flevit amissos Ithacus sodaleis,
Quos feras, vasto recubans in antro,
10. Mersit immani Polypheus alvo.
Sed tamen, exco furibundus ore,
Gaudium mæstis lacrymis rependit.
Herculem duri celebrant labores;
Ille Centauros domuit superbos,

INTERPRETATIO.

*Ulysses rex Ithaca doluit socios perditos, | vultu excacato furiosus, restituit letitiam
quos Polypheus crudelis, incolens cavernam magnam, demisit in suum ventrem | pro fleetibus tristibus eidem Ulyssi. Labores molesti commendant Herculem; hic vi-*
ingentem: attamen hic Polypheus, | cit Centauros arrogantes,

NOTÆ.

Iphigenia Agamemnonis ipsius filia immolata fuisset. Obsequitur pater, ipsiusque sacerdotis officio funeris, filiam jugulavit: sive post multas calamitates multosque labores tandem aliquando ausis potitus est. Virgil. Aenid. 2. v. 108.

*Sæpe fugam Danai Trojā cupiere relicta
Moliri: & longo fessi discedere bello,
Fecissentque uitnam! Sæpe illos aspera
ponti
Interclusit hyems, & terruit Auster
euntes.
Præcipue, cum jam hic trabibus contex-
tus acernis
Staret equus, toto sonuerunt aethere nimbi.
Suspensi Eurypilum scitatum oracula
Phœbi:
Mittimus; isque adytis hac tristia dicta
reportat:
Sanguine placantis ventos, & virgine
casâ
Quum primum Iliacas Danai venisti
ad ovas, &c.*

8. Flevit amissos Ithacus sodaleis.]
II. Eadem Philosophia probat exemplo Ulyssis, hominem non ante perfundi lætitiam, quam tristitia affectus fuerit. Scilicet Ulysses rex Ithaca & Dulichij insularum, de quo jam locuti sumus metro 3. hujus libri, inter alios suos casus in Siciliam delatus est, & antrum cuiusdam Cyclopis una cum sociis suis ingressus. Cyclops ille Polypheus di-

ctus, ferebatur Neptuni filius, ingenti corpore prædictus, sed uno duntaxat oculo, quem in fronte habebar. Devoraverat jam quoddam ex comitibus Ulyssis, reliquos eodem mortis genere perempturus, cum Ulysses sibi non minus quam superstitibus sociis metuens, Polypheum inebriavit altoque sopore obtutum clavâ, aut adusto stipite, excœavit; tum socios & semetipsum sub arietum villis implicuit, tandemque omnes unâ cum grege ex antro egressi tantam habuerunt lætitiam, quantam tristitiam ex morte sociorum, & suo periculo conceperant.

13. Herculem duri celebrant labores.]
III. Philosophia exemplo Herculis, probat non comparari cœlum nisi post superatos plures terra labores. Hercules quippe Jovis, & Alcmenæ filius, Junoni propterea sic invisus fuit, ut novis periculis semper, agente cädem Junone, fuerit objectus. Ut ab aliis, sic à Philosophia nunc referuntur duodecim Herculis labores, sed alio & genere & ordine.

14. Ille Centauros, &c.] Primus Herculis labor. Centauri Thessalæ populi secus Pelion montem habitantes, qui quod primi equos domare, & ex illis pugnare cœperint, ab aliis gentibus ceu monstra, quæ partim homines partim equi forent, cogitabantur: unde etiam hippocentauri dicti sunt, & propterea nunc vocantur superbii. Hos autem id-

15. Abstulit sævo spolium leoni,
Fixit & certis volucres sagittis:
Poma cernenti rapuit draconi,
Aureo lævam gravior metallo:
Cerberum traxit triplici catenâ.
20. Victor immitem posuisse fertur
Pabulum sævis dominum quadrigis.

INTERPRETATIO.

*abstraxit pellem à leone crudeli, transfodit | tem tribus vinculis. Perhibetur victor pre-
aves Stymphalides telis inevitabilibus: ab- | buisse Diomedem crudelē devorandum suis
stulit poma serpenti vigili, gerens manu me- | equis crudelibus. Victore eodem Her-
tallum aureum. Duxit Cerberum tricipi- | cule*

NOTÆ.

circo aggressus occidit Hercules, quod iidem ad antrum Pholi, qui Herculem suscepserat hospitio, quasi injuriam illustrari accursarent.

15. Abstulit sævo spolium leoni.] Secundus Herculis labor. In sylva Nemâ leo erat magnitudinis inusitatæ, neque ferro, neque ære penetrabilis: unde hunc de cœlo lapsum dicebant: cundem persecutus Hercules solâ manuum vi interfecit, interfecique pelle telis imperviâ vestitus, quoad vixit, incessit.

16. Fixit & certis volucres sagittis.] Tertius Herculis labor. Aves à Stymphalo urbe, monte, aut lacu dictæ Stymphalides, tantæ magnitudinis ferebantur, ut radios Solis obumbrarent, tantæ rapacitatis, ut totam Arcadiam devastarent. Has Hercules, ut ait Diidorus Siculus l. 4. constructo æneo crepitaculo & ingente per id sonitu excitato abegit; aut potius, ut Catullus suis versibus exponit, sagittis suis confixit. De his avibus Lucretius l. 5.

*Vñquibus Arcadia volucres Stymphala
colentes.*

17. Poma cernenti rapuit draconi, &c.] Quartus Herculis labor. Hesperides filia Hesperi, qui frater Atlantis fuit; videlicet Ægle, Aethusa, & Hespere-thusa, ad Lixum Mauritanæ oppidum feruntur hortos incoluisse aureis arboribus pretiosos, & à vigili dracone custoditos. Sed draconem interfecit Hercu-

les, fructusque ablatos ad vitricum Eurystheum detulit. Ex illo Hesperidum horto Venus fertur acceperisse mala aurea, quibus dispersis Hippomenes Atalantam cursu superavit. Lævam gravior: intellige hanc particulam, secundum: si- cut Virgilio dicitur 1. Aen. v. 593. os humeroque Deo similes.

19. Cerberum traxit triplici catenâ.] Quintus Herculis labor. Pirithoüs Ixionis filius, mortuâ Hippodame uxore, convenit cum Theseo, nullam ut uxorem nisi ex Jove natam ducent. Hinc Theseus Helenam rapuit: Pirithoüs verò meditatus Proserpinam Plutonis conjugem rapere, comitantibus Theseo & Hercule, ad inferos descendit. Verùm Pirithoüs primo impetu à Cerbero interfactus est, cui cum Theseus opem ferre conaretur, vivus in Ditis potestatem pervenit, & ab eo vindictus, donec Hercules Cerberum tricipitem triplici catenâ vincitum teneret. De Cerbo diximus Metro 12. lib. 3.

20. Victor immitem, &c.] Sextus Herculis Labor. Diomedes rex Thraciæ sic parcus hordei fuit, inquit Apuleius l. 7. met. ut edacium jumentorum famem corporum humanorum largitione se- daret: unde Ovid.

*Non tibi succurrat crudi Diomedis ima-
go,
Efferus humanâ qui dape pavit equos?
Sed tyrannum hunc Hercules iisdem
equis devorandum objecit.*

Hydra combusto periit veneno,
Fronte turpatus Acheloüs amnis,
Ora demersit pudibunda ripis.

25. Stravit Antæum Libycis arenis,
Cacus Evandri satiavit iras,
Quosque pressurus foret altus orbis
Setiger spumis humeros notavit.
Ultimus cælum labor irreflexo
30. Sustulit collo, pretiumque rufus
Ultimi cælum meruit laboris.

INTERPRETATIO.

Serpens multorum capitum occubuit, ejus veneno extincto flammis, Acheloüs fluvius, infamatus facie propter cornu avulsum involvit vultum fudendum suis litoribus. Idem Hercules interfecit Antæum in agri Libya. Cacus ab eodem Hercule occisus compescuit iras Evandri sui adver-

sarij. Aper maculavit suâ spumâ humero. Hercules, quos cælum sublimiterat pressum. Ultimus tandem labor Hercules in hoc versatur, quod idem portaverit cælum collo immoto: unde iterum meruit cælum, veluti mercedem ultimi præsertim sui laboris.

NOTÆ.

22. Hydra combusto periit veneno.] Septimus Hercules labor. Hydra serpens non solum in terrâ vivax, verum etiam in aquis: unde illi nomen ab iðaq aqua, in Lerna palude inter Mycenæ & Argos habitabat: quare dicitur Lernæ peltis. Septem aut, ut aliis placet, quinquaginta habebat capita, quorum si quædam abscissa fuerant, alia duplice numero renascebantur. Hercules autem, admoto ad singula vulnera igne, bestiam tandem interfecit.

23. Fronte turpatus Acheloüs amnis.] Octavus Hercules labor. Acheloüs filius Oceani & Tethyos cum Hercules pugnavit pro Dejanirâ filiâ Oenei regis Calidonæ: sed Acheloüs viribus impar se vertit primùm quidem in serpentinem, deinde in taurum, cui Hercules amputavit cornu, quod Copia comiti fortunæ datum est: unde Acheloüs unoturpis cornu sese occultavit in fluvio cognomine. Non opus est, me monere hinc turpatus ultimam producere propter vim casuæ: cujus rei infinita sunt exempla apud Poëtas.

25. Stravit Antæum Libycis arenis.] Nonus Hercules labor. Antæus Neptuni ex terra filius tanto corpore præditus, ut in quadraginta cubitos excre-

verit. Hic cum Hercules congressus, quoties membra deficiebat, toties tactâ terrâ recreabatur, quod animadvertis Hercules, eundem in ære pressum interfecit.

26. Cacus Evandri satiavit iras.] Decimus Hercules labor. Cacus Vulcani filius, qui Latium undique latrociniis suis infectabat, ne ipsi quidem Hercules pepercit: hujus quippe boves noctu caudâ versisque propriece vestigiis in antrum suum traxit: sed boum mugitu admonitus Hercules, receptis bobus, Cacum extinxit, ultus injuriam Evandri, cuius Cacus hospes fuerat, aut ut alij volunt, servus.

28. Setiger spumis humeros notavit.] Undecimus Hercules labor. Aper Erymanthus in Arcadiâ, quod hic immensa molis erat, regionem undique vastabat: hunc Hercules adduxit ad Eurystheum: sed quia tunc aper ille ab Hercules non fuerit interfactus, idcirco nunc dicitur duntaxat humeros Hercules spumis notasse, quos humeros pressurus erat altus orbis: quoniam Hercules fertur suis humeris cælum portare: unde

29. Ultimus cælum labor irreflexo.] Duodecimus Hercules labor. Atlas rex Mauritanæ cælum humeris sustinuisse

Ite nunc fortes, ubi celsa magni
Dicit exempli via: cur inertes
Terga nudatis? superata tellus
35. Sidera donat.

INTERPRETATIO.

Ergo agite, generosi homines: quando- | iter sublime: quare desidiosi ostenditis dor-
quidem magnum exemplum vobis monstrat | sum fugiendo? terra victa dat cælum.

NOTÆ.

fertur, quem ut tanto onere liberaret que Josuam fuisse statuo; nam quæ "Hercules, hic suos humeros cælo sup- tribuuntur aliis, ad Josuam omnia "commodè referri posse vides.

32. Vbi] Non locus hinc significatur: alias dicendum fuisset quod ducit: sed potius causa cur fortibus viris sit eundum, quemadmodum Cicero dixit: ubi semel quis peperaverit, ei credi postea non opportet.

33. Dicit exempli via.] Agamemnonis, Ulyssis, & Hercules, quorum laboribus docemur, virtutem quidem facile iter, sed amarum finem, virtutis vero difficultem viam, sed dulcem exitum. Seneca in Hercule Oetæo v. 198:

Nunquam Stygias fertur ad umbras
Inclita virtus: vivite fortes,
Nec Letheos sava per annes
Vos fata trahent: sed cæm summas
Exiger horas consumpta dies
Iter ad superos gloria pandet.

34. Terga nudatis.] Similitudine de- sumptâ à militibus, quibus turpe est propositis magnis præmiis, & ducibus generosis præevertibus, terga vertere in prælio, significatur turpe pariter mente humanæ, ipsam propositâ vitâ æternâ, pluribusque sanctis viris exemplum monstrantibus, averti à Deo & ad res cæteras converti: hinc additur: superata tellus sidera donat, quasi dicatur: quæ mens inconcussa corpus vicerit, hæc Deo æternum adhæredit. Matth. 11. Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.